

INTERNATIONAL SCIENTIFIC UNITY

XX INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE
«Scientific Research: Modern Challenges
and Prospects»

Collection of abstracts

April 24-26, 2024
Prague, Czech Republic

UDC 01.1

XX International scientific and practical conference «Scientific Research: Modern Challenges and Prospects» (April 24-26, 2024) Prague, Czech Republic. International Scientific Unity, 2024. 215 p.

ISBN 978-617-8427-12-2

The collection of abstracts presents the materials of the participants of the International scientific and practical conference «Scientific Research: Modern Challenges and Prospects».

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences.

The materials of the collection are presented in the author's edition and printed in the original language. The authors of the published materials bear full responsibility for the authenticity of the given facts, proper names, geographical names, quotations, economic and statistical data, industry terminology, and other information.

The materials of the conference are publicly available under the terms of the CC BY-NC 4.0 International license.

ISBN 978-617-8427-12-2

© Authors of theses, 2024
© International Scientific Unity, 2024
Official site: <https://isu-conference.com/>

CONTENTS

SECTION: ACCOUNTING AND TAXATION

- Mykhailovyna S.**
АНАЛІЗ ЗМІН ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ЧАСТИНІ
КОЛЕКТИВНИХ УГОД ТА ДОГОВОРІВ..... 10

SECTION: AGRICULTURAL SCIENCES

- Карпенко О.В., Смикун А.В.**
НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЯЄЧНОГО ПТАХІВНИЦТВА НА БАЗІ
ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ..... 12

SECTION: ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION

- Колесников О.Є., Божко К.В.**
ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ URBAN VOIDS ХАРКОВА..... 16

- Гурицький І.О., Шебек Н.М.**
СТРАТЕГІЇ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ В ДАРНИЦЬКОМУ
РАЙОНІ В М. КИЄВІ..... 21

SECTION: ART HISTORY AND LITERATURE

- Храмова-Баранова О.Л., Іщенко Ю.П.**
КОНСТРУКТИВІЗМ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ: ЗАРОДЖЕННЯ І
ПЕРСПЕКТИВИ..... 22

SECTION: BIOLOGY AND MICROBIOLOGY

- Сорокіна С., Скрильова Д.**
АНТРОПОЛОГІЧНА СПАДЩИНА ФЕДОРА ВОВКА..... 25

- Мороз Л.**
ГНІЗДУВАННЯ РІСА РІСА В АНТРОПІЧНИХ БІОТОПАХ
УМАНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 28

- Melnychuk T., Midyk S., Makarchuk O., Vishovan Yu.**
РЕАКЦІЯ СЕЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ КУКУРУДЗИ НА ІНОКУЛЯЦІЮ
НАСІННЯ МІКРОБІОЛОГІЧНИМИ КОМПЛЕКСАМИ..... 30

SECTION: CHEMISTRY

Личкун Л., Чорна Т., Черевична А. ВИРОБНИЦТВО ПЛЮМОВИХ ВИРОБІВ: КЛЮЧОВІ ФАКТИ ЩОДО ОСНОВНИХ ІНГРЕДІЄНТІВ.....	33
--	----

SECTION: CULTUROLOGY

Герасимчук В. А. КОРЕЛЯЦІЯ ДУАЛІСТИЧНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГУМАНІТАРНОМУ ЗНАННІ.....	37
--	----

Андрієнко А., Баличева Л. МАНДРІВНІ СТУДЕНТИ ЯК ПРЕДСТАВНИКИ ВАГАНТИЗМУ В УКРАЇНІ.....	42
---	----

SECTION: ECONOMY

Фурсов І.В. ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ІННОВАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.....	48
---	----

Лугова В., Мішина С., Сотнікова Ю. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	50
--	----

Левкович М., Чорна Т. АНАЛІЗ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ УКРАЇНИ З ЦУКРОМ.....	54
--	----

Іванісов О., Лугова В., Семенченко А. ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ.....	59
--	----

SECTION: INFORMATION TECHNOLOGY & CYBERSECURITY

Бабич Ю. І., Бабич М.І., Семзениць В.Г. ЛОГІЧНЕ ПРЕДСТАВЛЕННЯ МОБІЛЬНОГО ЗАСТОСУНКУ «РОЗУМНИЙ КУЛІНАР» ТА ЙОГО РОЗГОРТАННЯ.....	63
--	----

Zdolbitska N., Zdolbitska S., Shevchuk A., Vrubel A. WEB-TECHNOLOGIES FOR EXCHANGING GRAPHIC MESSAGES IN REAL TIME.....	65
--	----

Сейсебаєва Н.Г., Щерба В.О. ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	67
Семко О., Семко В. МЕТОД ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ МАРШРУТИЗАЦІЄЮ В МЕРЕЖАХ ВАРІАТИВНОЇ ТОПОЛОГІЇ.....	69
Сабодашко Д., Руда Х., Швед М., Бордуляк С. ТЕХНОЛОГІЯ ЕМБЕДІНГІВ ГОЛОСУ ТА ДІАРИЗАЦІЯ МОВЦІВ....	72
SECTION: JURISPRUDENCE	
Любезніков Д. МАТЕРІАЛЬНІ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНІ БЛАГА, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВІДШКОДУВАННЮ У ДОСУДОВОМУ ПОРЯДКУ ЗА ЗАВДАНУ ШКОДУ, ВНАСЛІДОК ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	75
Silantiev D. PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION OF RELATIONS IN THE FIELD OF INTERNATIONAL SPORTS.....	77
Тімашов В., Дяденко А. ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ.....	80
Василенко Л., Лобанова Н. ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ ТА ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	83
SECTION: MANAGEMENT	
Kharin S., Korovin S. DIRECTIONS AND PRINCIPLES OF ECONOMIC DECARBONIZATION.....	87
SECTION: MARKETING AND ADVERTISING	
Шевченко А., Крушинський А. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЗМІН МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	89

Криворучко О., Павленко А. АНАЛІЗ СПРИЙНЯТТЯ ЯКОСТІ БРЕНДУ СПОЖИВАЧАМИ.....	91
SECTION: MECHANICS AND ELECTRICAL ENGINEERING	
Denshchykov O., Grebeniuk Ia., Savin O., Miroshnikov V. SOLUTION OF ELASTICITY THEORY PROBLEMS FOR A LAYER WITH A CYLINDRICAL INCLUSION UNDER SPECIFIED CONTACT BOUNDARY CONDITIONS.....	93
SECTION: MEDICINE	
Сторчак Г.В., Страховецький В.С., Щедров А.О. КРИТЕРІЇ ПРИЗНАЧЕННЯ ТРОМБОПРОФІЛАКТИКИ ПРИ ДОПОМОЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ.....	97
SECTION: OCCUPATIONAL HEALTH	
Луговий Б., Андрієнко А. ВПЛИВ СТРЕСУ НА СТУДЕНТІВ ТА БОРОТЬБА З НИМ.....	103
SECTION: PEDAGOGY, PHILOLOGY AND LINGUISTICS	
Довбня Л.Е., Товкайло Т.І. ВНЕСОК П. Г. ЖИТЕЦЬКОГО У ПРОЦЕС РОЗВИТКУ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	107
Гродський І. Я. ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИБАЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ XII–XV СТ. (НА МАТЕРІАЛІ ЛИЦАРСЬКИХ РОМАНІВ).....	110
Попова І., Тугаєва О. ВИКОРИСТАННЯ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ТЕХНОЛОГІЇ СТОРІТЕЛІНГУ.....	115
Матвієнко М.М. ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я.....	118
Hubar O. METHODS OF FORMING SPATIAL ORIENTATION IN CHILDREN WITH CEREBRAL PALSY BY MEANS OF ADAPTIVE PHYSICAL CULTURE.....	120

(1900), – у яких учений аналізує два типи мови, зокрема слов'яно-український (книжно-слов'янський) і книжний український (народно-літературний) та їх взаємодію у процесі формування функціональних стилів. Він уперше звернув увагу на вагомість «Енеїди» І. Котляревського в історії української мови. Роль і значення живого народного мовлення у процесі формування літературної мови висвітлені науковцем в «Описі Пересопницького рукопису XVI ст.» (1876).

Кругозір П. Г. Житецького-філолога не обмежувався лише питаннями українського мовознавства. Цікавили вченого окремі аспекти усної народної творчості («Думки про народні малоруські думи» (1893)) та теорії і практики перекладу («Про переклади Євангелія малоруською мовою» (1905)). Окрім того, науковець є автором праць із лінгводидактики («Теорія твору з хрестоматією» (1895), «Теорія поезії» (1898), «Нариси з історії поезії» (1898)).

Мовознавчий доробок ученого потребує подальших детальних наукових розвідок і глибинного аналізу.

Список використаних джерел

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови: Навч. посібник. Київ: Вища школа, 1991. 231 с.
2. Глущенко В. А. Принципи порівняльно-історичного дослідження в українському мовознавстві (70-ті рр. XIX ст. – 20-ті рр. XX ст.). Донецьк, 1998. 222 с.
3. Іжакевич Г. П., Плачинда В. П. Житецький Павло Гнатович. Українська літературна енциклопедія. Т. 2. Київ: Головна редакція УРЕ, 1990. С. 202–203.
4. Житецький П. Г. Нарис звукової історії малоруського наріччя. Київ, 1876. Т. IV. 376 с.
5. Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918–1941) / Відп. ред. В.М. Русанівський. Київ: Наук. думка, 1991. 260 с.
6. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків: Акта, 2002. 1054 с.

ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИБАЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ XII–XV СТ. (НА МАТЕРІАЛІ ЛИЦАРСЬКИХ РОМАНІВ)

Гродський І.Я.

старший викладач

Кафедра германської філології

i.hrodskyi@kubg.edu.ua

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Вибачення є важливою складовою частиною вербальних форм ввічливості й потрібне тоді, коли між людьми виникають конфлікти або певні непорозуміння, які необхідно владнати. Вибачення може стримувати агресію,

воно спрямоване на відновлення гармонійних стосунків. Досі увагу лінгвістів привертають формули вибачення, що виконують ряд важливих соціальних функцій, спрямовані на підтримку гармонійних міжособистісних взаємовідношень між співрозмовниками та уникнення конфліктів. За яких умов та в якій спосіб висловлюють вибачення, залежить від соціуму та його норм. Вибачення визнається невід'ємною ознакою комунікації, пов'язаною із ціннісно-нормативною системою соціуму, що слугує засобом запобігання порушенню соціальних норм. Як соціокультурне явище, воно зазнає розвитку разом із розвитком суспільства. Правила мовленнєвої культури втілені в системі стійких формул, своєрідних етикетних висловлень прийнятих і запропонованих суспільством для ситуацій ввічливого контактування зі співрозмовником [3, с. 4]. Необхідність вивчення функціонування формул із семантикою вибачення за різних екстралінгвістичних обставин в середньоанглійський період та умови їхньої успішної реалізації зумовлюють актуальність наукової розвідки.

Особливу увагу дослідників привертають комунікативні категорії, які є обов'язковими елементами успішного спілкування. Саме до таких можна віднести вибачення, що активно побутує в будь-якій лінгвокультурі, оскільки є засобом реалізації важливої соціальної функції, яка забезпечує збереження гармонії міжособистісних стосунків між учасниками комунікативної інтеракції [5, с. 5]. Як мовленнєвий акт (далі МА) вибачення розглядають Т. Буренко, Т. Врбель, С. Дорда, В. Карабан, В. Нагайчук, О. Озерська, Р. Ратмайр, С. Сквородіна, А. Тросборг, О. Шум'яцька, Дж. Хаус, J. Austin, M. Owen, J. Searle. У рамках теорії мовленнєвих жанрів його вивчають А. Вежбицька, Н. Ковальова, Т. Тарасенко, Т. Рабенко. Проте досі залишаються невисвітленими чимало проблем, пов'язаних з особливостями функціонування вибачення в мовленні, зокрема на матеріалі середньоанглійських лицарських романів. Традиційний лінгвістичний аналіз, спрямований на дослідження ізольованої мовної форми, залишає поза увагою контекст, умови реалізації та культурно зумовлені особливості, а також не дає змоги визначити реальне комунікативне значення об'єкта дослідження у міжособистісному спілкуванні. Подальшого вивчення потребує низка питань, пов'язаних з особливостями комунікативної поведінки учасників ситуації вибачення середньоанглійський період [5].

У сучасній лінгвістиці мовознавці намагаються вивчити комунікативну дію вибачення з точок зору різних теорій. У прагматичному ракурсі вибачення розглядаються не окремо, а у складі більш широких типів МА, що слугують вираженню емоцій: бехабітивів Дж. Остіна, експресивів Дж. Серля та Д. Вандервекена, Дж. Ліча. З іншого боку, акцентується перформативна природа вибачень, які віднесені до класу перформативів у типології Г.Г. Почепцова, та їх спонукальна мета (вибачення тлумачаться як МА-директиви В.І. Карабаном). З. Вендлер шукає їх семантико-прагматичну основу у дієсловах, відносячи до «дієслів етикетного поведіння» рідко вживані дієслова, що слугують «вираженню відношення мовця до вчинків або якостей слухача – схвалення, засудження, подяка, відраза і т. п.» [3, с. 17].

У більшості робіт лінгвопрагматичного напрямку вибачення аналізується на тлі теорії ввічливості, зокрема, серед стратегій безконфліктної поведінки для дотримання етикету як засіб гармонізації міжособових відношень. П. Браун та С. Левінсон розглядають вибачення як стратегію негативної ввічливості, оскільки, вибачаючись, мовець визнає факт вторгнення в приватну зону співрозмовника і жалкує з цього приводу [6, с. 186]. Напр.:

1) "O brother," he seyde, "par charité, / This rewely ded foryif thou me, / That ichave smiten the so!" (AA, 2143-2145) [8, с. 67] – «О, брате, – вигукнув він, – заради всього святого, / Прости мені цей жалюгідний вчинок, / Що я тебе так вразив!»

Англійський народ витворив самобутню систему формул ввічливості, що служать йому з найдавніших часів і до наших днів, з урахуванням етичних норм і традицій. Правила гіперввічливості пов'язують з уявленнями про світський етикет, який існував у вищому товаристві середньовічної Англії. Мовленнєві стереотипи вибачення відповідають культурно-психологічним стереотипам епохи лицарських романів і є віддзеркаленням у свідомості ситуацій, що часто повторюються.

Соціально-етичні підстави МА вибачення – соціокультурні конвенції і норми етикету, зазнають історичного варіювання. Вибачення як прояв дискурсивного принципу ввічливості є втіленням стратегій ввічливості у лицарських романах. У XII–XV ст. вони історично змінюються відповідно до змін домінуючого принципу ввічливості з позитивного на негативний.

Номінації запиту про вибачення у лицарських романах включають словосполучення – дієслівні фрази. Лексема "mercy" за семантичною навантаженістю близька до дієслова "forgive". Слід зазначити, що в середньоанглійській мові використовується форма "merci". Напр.:

2) "Louerd, merci," quot he sone (HD, 1954) [8, с. 425] – «Прошу вибачення, пане», – він відповів одразу.

У лицарських романах поширеною формою вираження МА вибачення виступає дієслово "forgive" (ME forgeven < Old English forgiefan, forgifan (akin to Ger vergeben)) [7].

Сутність МА вибачення зводиться до того, що за допомогою певних слів, вимовлених за певних обставин, мовець одночасно приймає на себе відповідальність за шкоду, завдану адресатові, виражає жаль з цього приводу й, пропонуючи адресатові прийняти вибачення як компенсацію завданої шкоди, просить його зберегти існуючий баланс у відносинах [4, с. 88]. Напр.:

3) "O gentil levedi," seide Degarre, / "For Godes love, forgif hit me!" (Sir Degare, 856-857) [8, с. 536] – «О, милостива пані», – сказав Дегаре, / «Заради бога, вибачте мені!»

Основними складовими етико-психологічного змісту МА вибачення в лицарських романах виступають мотиви функціонування цих висловлень в акті комунікації, а саме: почуття провини та ввічливість. Провина пов'язана з осудом своєї дії самим індивідом незалежно від того, як до цієї дії поставилися чи можуть поставитися оточуючі [1, с. 74]. Зміст емоційного стану провини

характеризується негативною самооцінкою, усвідомленням несумісності поведінки з обов'язком. Почуття вказаної емоції підвищує поступливість, що виражається у готовності винуватця спокутувати свою помилку. Провина активізує такі емоційні стани, як жалкування, самоосуд, сором, що вербально виражаються у МА вибачення. Напр.:

4) And he forgave it him also a swithe / And kist him wel mani a sithe, / Wepeand with eighen tuo. (AA, 2146-2148) [8, с. 425] – І він так само швидко вибачив йому / поцілував його сотню разів, / і не міг стримати сліз.

5) And fel aswon to grounde. / “For Godes love,” he seyde, “merci. / Ivel at ese now am Y / In sorwe and care ful bounde. (Gamelyn 2703-2706) [8, с. 356] – І впав непритомний на землю. / «Заради Божої любові, – сказав він, – прошу вибачення. / Зараз на душі мені дуже погано / Я у скорботі і здоланим почуттям провини.

Інтенцію вибачення спостерігаємо найчастіше, оскільки співрозмовник постійно вибачається за свою погану поведінку, боячись гніву дорослих або вважаючи себе, під впливом батьків, поганою, нечемною дитиною. Реалізація комунікативної інтенції вибачення досягається шляхом використання різноманітних за своєю структурою висловлювань [2, с. 12]. Напр.:

6) The sone cride merci there / His owen fader of his misdede. (Sir Degare, 1067-1068) [8, с. 540] – Син попросив вибачення / у свого батька за образу.

Для висловлення вибачення найрелевантнішими є максими скромності, схвалення та згоди. Максима скромності передбачає несприйняття похвали на свою адресу: мова йде про самооцінку комунікантів. Однією з умов успішного розгортання комунікативного акту вибачення є реалістична, об'єктивна самооцінка. Завищена або занижена самооцінка може негативно вплинути на встановлення контакту [5, с. 38]. Напр.:

7) Thus seide Grim and sore gret, / And sone fel him to the fet, / And seide, “Louerd, have mercy / Of me and Leve, that is me bi! / Louerd, we aren bothe thine – / Thine cherles, thine hine. (HD, 616-621) [8, с. 400] – Грім сказав це і гірко заплакав, / А потім упав йому до ніг / І сказав: «Мій пане, прошу вбачити. / мене і Леве, який поруч зі мною! / Пане, ми обоє Твої – / Ваші вірні слуги та селяни.

Максима згоди передбачає неопозиційність комунікантів, тобто відмову від конфліктної ситуації, усунення або приглушення суперечностей між комунікантами. Адресант у ситуації вибачення, як правило, усвідомлює, що його вчинок був неправильний відносно адресата, він налаштований виправити конфліктну ситуацію та відновити баланс у стосунках з адресатом [5, с. 39]. Напр.:

8) Rymenhild, foryef me thi tene, / Lefdi, my quene, / And Horn ich schal thee fecche. (KH, 353-355) [8, с. 479] – Ріменхільд, пробачте мені свій гнів, / Леді, моя королево, / Я приведу Вам Хорна.

Максима схвалення виражає позитивність в оцінці мовцем дій адресата. У випадку вибачення ця максима полягає у тому, що мовець не засуджує поведінку ображеного адресата (постраждалого), а намагається її зрозуміти та визнати свою провину, що забезпечить сприятливі умови для процесу комунікації [5, с. 39]. Напр.:

9) A, dame, ich biseche, merci! / Lete ben al this reweful cri, / And tel me what the is, and hou, / And what thing may the help now. (Sir Orfeo, 113-116) [8, с. 545] – О, леді, вибач нам! / Викинь з голови цей жалісний плач / І скажи мені, що тебе турбує і як, / І що тобі зараз допоможе.

Можна дійти висновку, що при вибаченні мовці підсвідомо звертаються до обмеженої кількості прагматичних мовленнєвих стратегій, вибір і остаточна лінгвістична реалізація яких контекстуально детерміновані. Контекстуальна зумовленість вибору мовленнєвих стратегій вибачення проявляється в тому, що їхня кількість, застосована одночасно під час вибачення, залежить від відносного положення статусу винуватця / мовця до статусу ображеного / адресата (чим нижчий соціальний статус мовця, тим більша кількість мовленнєвих стратегій, актуалізованих при вибаченні) і від усвідомлення мовцем ступеня тяжкості завданої ним образи [9, с. 280].

На нашу думку комплексний аналіз одиниць вибачення з погляду лінгвопрагматики дозволив ґрунтовніше описати природу вибачення в середньоанглійській мові. Однак для з'ясування передумов, механізмів і способів його функціонування потрібно скористатися лінгвістичними парадигмами досліджень із відповідними методами наукового аналізу.

Список використаних джерел:

1. Алексенко С. Ф. Соціолінгвістичні, функціональні та прагматичні ознаки висловлень-вибачень (на матеріалі англійського діалогічного мовлення). «Наукові записки» Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. 8: Мовознавство. 2001. № 2. С. 73-79.
2. Бехта-Гаманчук М. П. Експресивні мовленнєві акти як засіб реалізації комунікативних інтенцій наратора в сучасному британському художньому тексті / Одеський лінгвістичний вісник. 2016. № 8. С. 11-13.
3. Буренко Т. М. Когнітивно-прагматичні характеристики мовленнєвого акту вибачення в англійському дискурсі XVI-XXI століть : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04: Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х. 2008. 208 с.
4. Ківенко І. О. Умови успішності реалізації мовленнєвого акту вибачення / Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис». 2022. № 12. С. 87–91.
5. Шум'яцька О. М. Мовленнєвий жанр вибачення у сучасній німецькій мові: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Л., 2016. 219 с.
6. Brown P., Levinson S. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 355 p.
7. Collins English Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english> (дата звернення: 11.04.2024).
8. Eckert K. Chaucer's reading list: Sir Thopas, Auchinleck, and Middle English romances in translation. Las Vegas : University of Nevada. 2011. 622 p.
9. Edmondson W. J. On saying you're sorry // Conversational routine / F. Coulmas (ed.). Hague ; Paris : Mouton, 1981. P. 273–288.